Achmad van Commewijne

Samsija Palas

bron
Samsija Palas, *Achmad van Commewijne* . Met illustraties van Marlon Kromotaroeno. WAGINA, Wageningen (Suriname) 2006

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/pala011achm01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

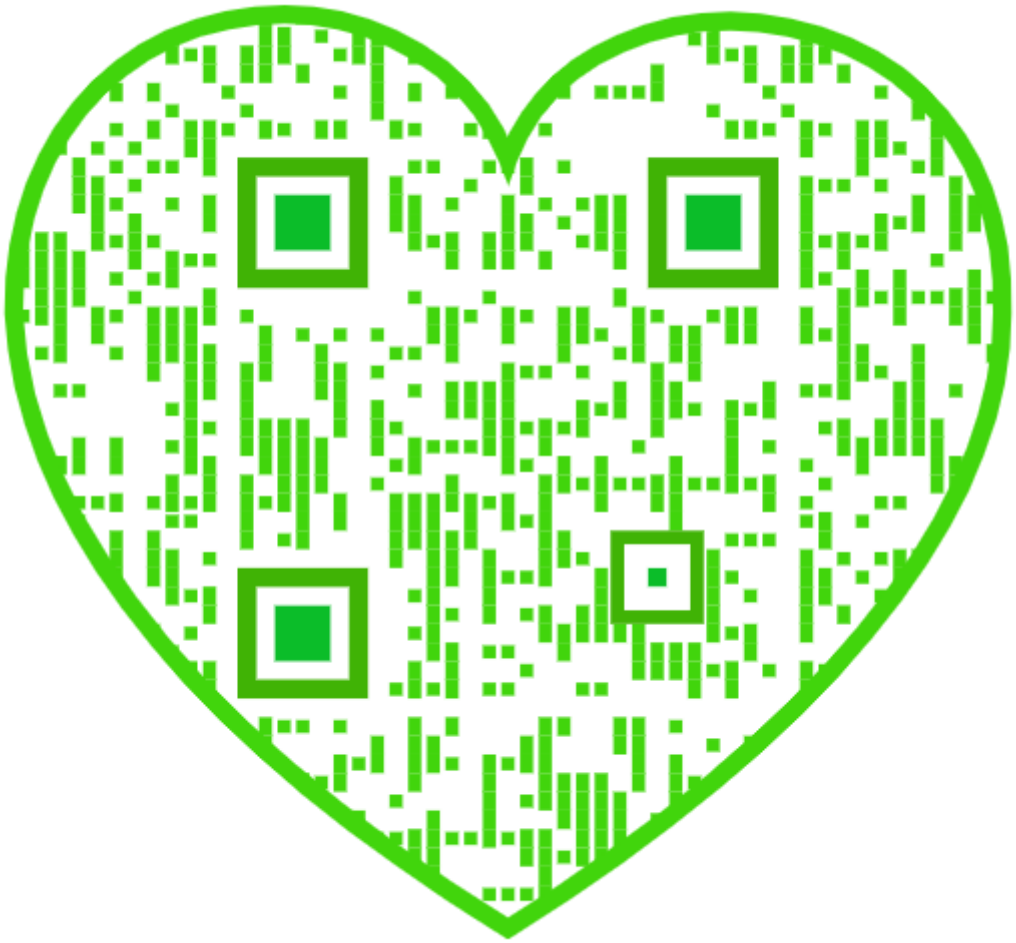

[Achmad van Commewijne]

‘Hallo allemaal,’ zwaait Achmad met zijn handen. ‘Ik ben Achmad en ik ben 12 jaar oud. Ik kom uit een bijzonder gezin.

Mijn ouders kunnen niet horen en ook niet praten. Toen ze klein waren gingen ze naar de Kennedy school. Dat is een school voor doofstomme kinderen. Op deze school leer je liplezen en met gebaren praten.

Ik heb een zusje, ze heet Elisah. Mijn zusje en ik kunnen wel normaal praten, hoor. Ik zit in de zesde klas en Elisah zit in de vierde klas.

Waar woont Achmad?

‘We wonen in Tamanredjo, een plaats in het district Commewijne,’ vertelt Achmad. ‘Dit district ligt aan de rechteroever van de Suriname rivier. In het noorden grenst het aan de Atlantische Oceaan. In het westen aan de districten Paramaribo en Wanica. In het oosten aan het district Marowijne en in het zuiden aan het district Para.

De hoofdplaats van Commewijne is Nieuw - Amsterdam. Daar heb je het openlucht museum waar je veel dingen van vroeger kan zien. Op school heeft de juf verteld over Fort Nieuw - Amsterdam. Dit

fort werd tijdens een oorlog tussen Engeland en Nederland gebouwd om Suriname te beschermen.

Op Mariënburg was er vroeger een suikerrietplantage. Daar hadden ze ook een suikerfabriek. Ze maakten daar suiker en melasse. Nu bestaat de fabriek er niet meer.

Oom Sam heeft verteld dat zijn oma en opa vroeger op Mariënburg hadden gewerkt als contract -arbeiders. Nu zijn ze er ook niet meer. Ze kwamen uit Java, een eiland in Indonesie.

Achmad moet vroeg opstaan

Ringgg!-Ringggg! De wekker gaat over en de haan kraait buiten.

Het is vijf uur 's morgens. Achmad is moslim, hij moet opstaan om te bidden. Hij rekt zich uit. Hij is vandaag lui om op te staan. Maar hij is bang dat Allah boos op hem wordt. Dus springt hij uit bed, pakt zijn baddoek en loopt naar de badkamer. Hij neemt snel een bad en poetst zijn tanden. Brrrr.....hij bibbert van de kou. Hij veegt zich snel droog en trekt schone kleren aan. Hij kijkt naar de tijd. Oom Sam komt zo meteen.

Naar de Moskee

Tuut! Tuuuut! Ja, daar komt oom Sam! Achmad rent naar buiten en zegt: ‘Assalamu Alaikoem.’ Zo groeten de moslims elkaar en het betekent: vrede zij met u.

Oom Sam antwoordt, ‘Wa alaikoem salaam’ en dat betekent: en ik wens u ook vrede.

Dan maakt hij de autodeur open en Achmad stapt in.

Oom rijdt naar de moskee. Achmad wrijft met zijn handen en zegt: ‘Het is koud hoor, oom.’

Oom lacht en strijkt hem over zijn hoofd. Hij zegt: ‘Achmad, we zijn zo bij de moskee en als je eenmaal bidt, dan voel je de kou niet meer. Is toch zo mi boi?’

‘Ja, oom Sam.’ zegt Achmad lachend.

Wat houdt hij veel van oom Sam. Hij weet al zeker wat hij later wil worden. Een Imaam, net als oom Sam. Een Imaam is een voorganger in een Moskee. Hij leidt het gebed.

AL-KAUTSAR

De woedzoe of kleine wassing

‘Zo, zo! We zijn er al. Achmad, jij gaat de woedzoe doen en daarna de adzaan,’ zegt oom.

‘Ja oom,’ zegt hij blij. Hij loopt naar de kraan om de woedzoe te doen. Dat is de kleine wassing.

Achmad zegt: ‘Bismillaahir Rahmaanir Rahiem,’ dat betekent: In de naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle.

Hij wast zijn handen drie keren en spoelt zijn mond drie keren met water. Met zijn rechterhand schept hij drie keren water naar zijn neus. Hij snuift en snuit het water met de linkerhand weer eruit. Dan wast hij zijn gezicht drie keren vanaf zijn voorhoofd tot zijn kin. Hij is nog niet klaar. Nu wast hij drie keren zijn handen tot iets boven zijn ellebogen, eerst de rechterhand dan de linkerhand. Daarna strijkt hij eenmaal met water over zijn voorhoofd en wast hij ook drie keren zijn oren met de wijsvinger en de duim. En als laatste wast hij drie keren zijn voeten tot de enkels. Eerst de rechter dan de linker voet.

Zo, nu is hij schoon en rein om in de moskee te gaan en de adzaan te doen.

Achmad doet de adzaan

Achmad staat voor de deur van de Moskee en zegt: ‘Allahoemmaftaglie Abwaaba Rohmatiek.’ Dat betekent: O Allah, open Uw deuren van genade voor mij.

Dan pas stapt hij met zijn rechtervoet in de moskee. Hij loopt heel beleefd met gebogen houding langs de oudere mensen, die binnen zitten. Wanneer hij bij het raam is begint hij met de adzaan, dat is de oproep tot het gebed.

Hij brengt zijn handen omhoog, stopt de toppen van de middenvingers in zijn oren en roept luid op:

Allah hoe Akbar! (4 keren)
Allah is de grootste
Asjhadoe al laa illaha illa-laah! (2x)
Ik getuig dat er geen God is dan Allah
Asjhadoe anna Mohammadar
Rasululaah(2x)
ik getuig dat Mohammad de boodschapper van
Allah is
Hayya alas-sholaah! (2x)
haast je naar het gebed

Hayya alal-Falaah! (2x)
haast je naar de voorspoed
As-sholaatoe Gayroem minan-nawm!(1x)
het gebed is beter dan de slaap
(dit wordt alleen s'morgens opgezegd)
Allahoe Akbar! (2x)
Allah is de grootste
Laa illaha illalaah! (1x)
er is geen God behalve Allah

Deze oproep is om de moslims die nog thuis zijn te melden dat zij zich moeten haasten om naar de moskee te komen.

Het bidden

Na de adzaan maken oom Sam en de anderen een *Doe'a* (een smeekbede), dat moet Achmad nog leren. Nu volgt de *Iqaamah*, de tweede oproep, en het zegt dat het gebed gaat beginnen. De mensen staan in rechte rijen naast elkaar. De Imaam, oom Sam, staat vooraan om het gebed te leiden. Achmad staat achteraan met een paar jongens. Tijdens het gebed geeft een jongen Achmad een duw...

Achmad doet niets terug, want dan is zijn gebed niet geldig. Dat heeft oom Sam hem geleerd.

Na het gebed doen de mensen een extra smeekbede. Als ze buiten zijn schudden zij elkaar de hand en wensen elkaar vrede. Blij en tevreden gaan ze naar huis.

Achmad gaat ontbijten

Het is nog donker, als ze weer bij Achmad thuis aankomen. Oom rijdt het erf op. Zij stappen uit en lopen naar de voordeur. Daar staat de moeder van Achmad te wachten. Elke morgen stapt oom even uit om te groeten. Hij vraagt dan altijd wat de moeder van Achmad nodig heeft. Moeder is de zus van oom Sam. Hij zorgt goed voor haar.

‘Alles goed?’ vraagt oom.

Moeder knikt en ze lacht. Ze is blij.

Oom is tevreden. Hij loopt terug naar de auto.

‘Ik kom je om tien uur weer halen hoor, Achmad,’ zegt hij voordat hij weg rijdt.

O ja, het is vandaag zaterdag en oom gaat naar de stad, denkt Achmad.

‘Joepie!’ Achmad springt blij. Hij vertelt moeder met gebarentaal, dat oom hem gaat meenemen naar de stad.

Moeder lacht. Zij pakt zijn hand vast en loopt met hem naar binnen. In de keuken heeft ze al brood met ei en gebakken teloh op tafel als ontbijt. Vader is net aangekleed. Elisah zit al te wachten. Achmad wast zijn handen en gaat naast zijn vader zitten. Hij zegt het dankgebed op:

‘In de naam van Allah. O, Allah, zegen ons met het eten en drinken dat u ons heeft gegeven en bescherm ons voor de straf van het vuur. Amien.’

Na het eten zegt hij nog een gebed:

‘Geprezen zij Allah, die ons eten en drinken heeft gegeven en ons tot een moslim heeft gemaakt. Amien.’ Moeder ruimt de tafel af en Elisah doet de afwas.

Achmad zorgt voor de dieren

Achmad loopt met vader naar buiten. Papa pakt een houwer en een schoffel. Hij gaat naar de plek waar hij groenten plant. Achmad loopt naar de kippen-ren en geeft

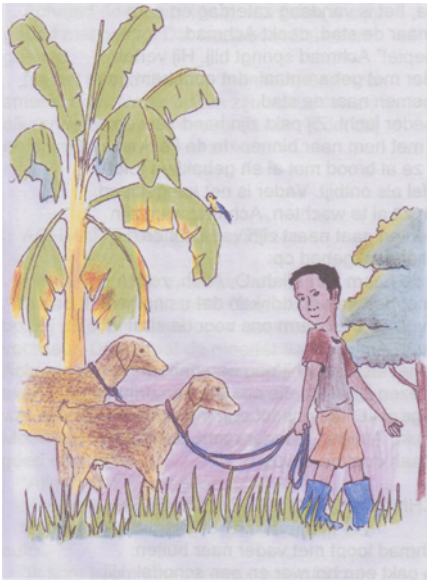

de kippen eten en vers water. De kippen drommen om hem heen. ‘Weg! Weg! Anders krijgen jullie niets, hoor!’ zegt hij. Maar de kippen pikken het voer van zijn handen. Wat zijn ze gierig!

Hij raapt ook eieren voor moeder. Daarna brengt hij de schapen naar het veld om te grazen. Het gras is nog nat van de dauw, maar hij vindt het niet erg. Hij rent en stoeit met de schapen. Dat vindt hij leuk. Dat doet hij elke zaterdag en zondag. Als hij de schapen allemaal gebonden heeft loopt hij terug naar huis.

Terwijl hij loopt, denkt hij aan wat oom heeft gezegd: ‘Je moet vredig leven met iedereen en gehoorzaam zijn aan je ouders. Lief zijn voor de dieren en goed zorgen voor de planten. Je moet ook beleefd zijn tegen oudere mensen. Dat zegt de Islam.’

Huppelend en zingend loopt Achmad het erf op en pakt de hark. Hij harkt de bladeren op een hoop maar als hij zich omkeert, ziet hij weer zoveel dorre bladeren van de vrucht-bomen op de grond liggen. Hij kijkt boos naar de bomen en stampt met zijn voeten. Hij wil iets boos zeggen, maar hij denkt op tijd terug aan de woorden van oom.

Zijn moeder komt naar buiten en ziet nog net hoe Achmad boos zijn voeten stampt. Ze lacht.

Achmad schrikt als hij moeder ziet. Hij lacht verlegen.

Moeder streelt zijn schouder en helpt hem harken. Achmad is blij, want hij wil snel klaar zijn om met oom mee te gaan.

‘Elisah! Elisah! Hoe laat is het?’ roept hij. ‘Half tien!’ roept zijn zusje terug.

Achmad zegt met gebarentaal aan zijn moeder dat hij gaat baden. Moeder vindt het goed.

Hij neemt snel een bad. Heerlijk! Hij voelt zich lekker schoon en fris.

Achmad trekt zijn mooie kleren aan en de nieuwe patta's die hij van oom heeft gehad.

‘Waar ga je?’ vraagt Elisah.

‘Met oom mee naar de stad,’ zegt hij plagerig.

‘Ik wil ook mee,’ zegt Elisah met een pruil-mondje.

‘Vraa-aag het maa-aar ze-elf aan oo-om?!’ zingt Achmad. Dansend en zijn broeks-pijpen een beetje optrekkend, om zijn patta's te laten zien, loopt hij langs Elisah om zijn ouders te groeten.

Mama en papa zijn intussen onder de pommerak-boom gaan zitten. Moeder heeft vader al verteld dat Achmad straks met oom mee gaat. Lachend loopt Achmad naar hen toe.

Achmad ziet de lippen van zijn vader bewegen. ‘Mooi!’ gebaart vader en steekt daarbij zijn duim omhoog.

Moeder staat op en zet de kraag van Achmad goed. ‘Niet stout doen, hoor,’ gebaart ze met haar handen. Achmad schudt zijn hoofd van nee.

Tuut! Tuut! Oom Sam komt eraan.

Achmad geeft moeder een zoen en vader een tikje op zijn buik. Hij haast zich naar de auto. Zijn ouders lopen achter hem aan.

Wat zien ze daar?!

Elisah zit in de auto en ze zwaait naar haar ouders. Met een blik van ‘hoe durf je’ kijkt Achmad naar zijn zusje. Treiterend steekt ze haar tong naar hem uit. Met een zucht stapt hij voor in de auto. Oom rijdt het erf uit.

Achmad is stil en denkt na hoe hij het Elisah betaald kan zetten.

‘Wat is er Achmad. Waarom ben je zo stil?’ vraagt oom.

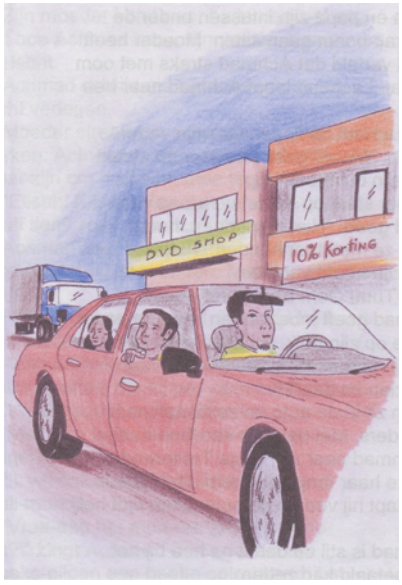
DVD SHOP
10% KORTING

‘Niets, oom. Ik kijk naar de winkels, ze zijn mooi hè?’ Ze rijden langs Surishopping, N.V. Jahi, H.J. de Vries en nog een paar nieuwe winkels, die nu in Commewijne zijn opgezet.

‘Gaat u hier inkopen doen oom?’ vraagt Achmad.

‘Nee,’ zegt oom. ‘Ik ga in Paramaribo inkopen doen voor het ***Iedul-Adha*** feest. Dit is een groot feest bij de Moslims. Het is een offerfeest. Lang geleden, moest de profeet Ibrahiem zijn zoon Ismail offeren aan Allah. De profeet was verdrietig, toch was hij gehoorzaam aan Allah en wilde zijn zoon offeren. Maar, Allah heeft hem toen een schaap gegeven om in de plaats van zijn zoon te offeren. Om dit gebaar te herdenken, slachten de moslims op de tiende dag van de maand Dzoel Hidjja een koe of een schaap ter ere van het offerfeest. In deze periode reizen veel Moslims naar Mekka om aan de Hadj mee te doen. De Hadj is een bedevaart. Mensen die op bedevaart gaan noemen we pelgrims.’

Achmad kijkt oom niet begrijpend aan en vraagt: ‘En wat is dan het ***Iedul-Fitre*** feest, oom?’

‘Dat is een feest na de Ramadhan, de vastenmaand. Tijdens deze maand eten de moslims niet vanaf 's morgens vroeg voordat de zon opkomt, tot de avond wanneer de zon onder gaat. Nadat zij in de vooravond gegeten hebben gaan ze naar de moskee voor het traweh gebed. Dat weet je toch wel? Na dertig dagen vasten wordt het ledul-Fitre feest gevierd. Men gaat dan naar de Moskee of naar een plein om te bidden. Na het bidden vragen ze elkaar vergiffenis en wensen elkaar vrede. Daarna gaan ze families en vrienden een bezoek brengen.’

‘En dan krijgen we lekkers... hhhmmm, ja toch Lies?’ zegt Achmad.

‘Jaaa...en wij krijgen ook saté's...hhhmhhhmmm,’ antwoordt Elisah, terwijl ze haar lippen likt.

Oom lacht om hun smakkende geluiden.

Zij naderen de oversteek van de Suriname rivier. ‘Zo, daar krijgen we de brug!’ zegt oom.

Achmad kijkt opgewonden naar het uitzicht van de grote brug. ‘Mooi he, Lies! 's Avonds is het nog mooier met de lichten. Je hebt het nooit gezien noh, Lies? Ik heb het al drie keren gezien,’ zegt hij trots.

Al gauw rijdt oom op de drukke weg in de binnenstad van Paramaribo.

Vol spanning kijkt Achmad naar het drukke verkeer en de grote drukte van mensen om hen heen.

‘Eindelijk!’ fluistert hij, wanneer oom de auto voor een winkel parkeert. Ze stappen uit en lopen samen de winkel in. Terwijl oom bezig is inkopen te doen, kijken de twee kinderen naar de nieuwe fietsen die in de winkel uitgestald zijn.

‘Als ik groot word, wil ik zo een fiets kopen.’ zegt Achmad.

Elisah zegt: ‘Ik ga sparen. Als ik in de zesde klas zit, heb ik zeker al genoeg geld om eentje te kopen.’

Achmad kijkt op om te antwoorden, maar ziet oom wenken. Oom Sam is klaar. Achmad pakt de hand van Elisah. Zij probeert haar hand weer los te trekken, maar Achmad houdt haar stevig vast en loopt met haar naar buiten. Oom wacht al bij de auto. Hij geeft de kinderen elk een reepje chocola.

‘Dank je wel, oom,’ zeggen ze blij. Oom lacht en laat ze in de auto stappen.

‘Wat een drukte!’ klaagt oom terwijl ze wegrijden. ‘En het is zo heet. We gaan maar terug naar huis, hoor.’

De kinderen vinden het goed, ze klagen niet. Ze kijken naar de drukke winkels, die ze voorbij rijden.

Op de terugweg stopt oom bij een warung. Hij koopt dawet en cassave- chips voor de kinderen.

‘Wat willen jullie eten?’ vraagt oom.

‘Saoto soep!’ roept Achmad.

‘Bamie!’ roept Elisah.

Oom bestelt voor zichzelf ook een saotosoep. Samen zitten ze aan een tafeltje.

‘Ik zeg het gebedje op,’ zegt Achmad.

Oom lacht en knijpt hem speels in zijn wang. ‘Goed zo!’ prijst hij.

Na het eten rijden ze naar huis.

Oom Sam stopt de auto voor het huis en de kinderen rennen naar hun moeder die al bij de voordeur staat te wachten. Door elkaar proberen ze met gebarentaal te vertellen wat ze allemaal gezien hebben.

Oom heeft een doos boodschappen voor moeder mee-gebracht. Moeder is heel blij

en geeft oom een brassa en een zoen op zijn wang.

‘Zo, kinderen, assalamu'alaikoem,’ zegt oom wanneer hij klaar is om weg te gaan.
‘Wa' alaikoem salaam, oom,’ zeggen Achmad en Elisah samen.
‘En bedankt hoor, oom.’ Elisah geeft oom een zoen.
‘Graag gedaan,’ zegt oom Sam tevreden. Achmad wuift oom na, totdat hij de auto niet meer kan zien.
‘Wat is oom Sam toch lief,’ zegt hij zachtjes tot zichzelf.

Achmad keert zich om en botst tegen zijn vader aan die achter hem is komen staan. Zij lachen allebei. Vader legt zijn arm om de schouder van Achmad. En Achmad slaat zijn arm om de middel van zijn vader.

Samen lopen vader, Achmad, moeder en Elisah het huis in.

[Informatie over Suriname]

Overzicht districten van Suriname

District	Hoofdplaats	Inwoners	Oppervlakte	Dichtheid
1. Brokopondo	Brokopondo	13.299	7.364 km^2	1,8 inw/km^2
2. Commewijne	Nieuw Amsterdam	24.657	2.353 km^2	10,5 inw/km^2
3. Coronie	Totness	2.809	3.902 km^2	0,7 inw/km^2
4. Marowijne	Albina	16.641	4.627 km^2	3,6 inw/km^2
5. Nickerie	Nieuw-Nickerie	36.611	5.353 km^2	6,8 inw/km^2
6. Para	Onverwacht	18.958	5.393 km^2	3,5 inw/km^2
7. Paramaribo	Paramaribo	243.640	183 km^2	1331,4 inw/km^2
8. Saramacca	Groningen	16.135	3.636 km^2	4,4 inw/km^2
9. Sipaliwini	*geen*	28.202	130.567 km^2	0,2 inw/km^2
10. Wanica	Lelydorp	86.072	442 km^2	194,7 inw/km^2
Totaal:	--	487.024	163.820 km^2	3,0 inw/km^2

Suriname (Republiek Suriname; Sranan) ligt aan de noordoostkust van Zuid-Amerika. Het grenst in het oosten aan Frans-Guyana, in het westen aan Guyana, in het zuiden aan Brazilie en in het noorden aan de Atlantische Oceaan.

Officiele landstaal ---- Nederlands
Volkstaal ---- Sranan

Hoofdstad --- Paramaribo

Regeringsvorm --- Republiek

Religie --- Christendom 41%, Hindoeisme 20%, Islam 13%, andere 10%, onbekend 16%

Inwoners --- 487.024 (telling 2004)
Verhouding: 27.4% Hindoestaan
17.7% Creool
14.7% Boslandcreool
4.6% Javaan
12.5% Gemengde afkomst
6.5% ander groepen
6.6% onbekend

Munteenheid --- Surinaamse dollar (SRD)

Klimaat --- Tropisch regenwoud

Oppervlakte --- 163.820 km^2 (1.1% water)